

แม่สาย เมืองพหุวัฒนธรรม เรียนรู้ร่วมใจสร้างเมืองของทุกคน

โครงการแม่สายเมืองพหุวัฒนธรรม
โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อ.แม่สาย จ.เชียงราย

เมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความรุ่งรอยในวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่กลายเป็นอัตลักษณ์ของเมือง สร้างมนต์เสน่ห์ให้แม่สายทั้งด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ศิลปะ และการศึกษา ความซับซ้อนของโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลด้านลบ ทั้งสภาพปัญหาทางกายภาพ ปัญหาความขัดแย้ง ความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมถึงการเริ่มเลือนหายของวัฒนธรรม การตั้งเมืองที่เป็นรากเหง้าของผู้คน ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

เมืองแห่งการผสานวัฒนธรรม

เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำเด็กและเยาวชน พลเมืองแม่สายให้เป็นนักปฏิบัติการทางสังคม มีส่วนร่วมในการออกแบบพื้นที่ ชุมชน และเมืองสำหรับทุกคน สามารถสื่อสารประเด็นสภาพปัญหาของเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย และสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมของชุมชนได้ โครงการแม่สายเมืองพหุวัฒนธรรมจึงได้ชวนแกนนำเยาวชนศึกษาค้นคว้าข้อมูล บริบทเมือง ความเป็นมาของเมือง วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ สภาพปัจจุบัน และปัญหาของเมืองจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งทางสื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ การสัมภาษณ์บุคคล จัดกิจกรรมเรียนรู้เดินเมือง 3 เส้นทาง ได้แก่

เส้นทางที่ 1 อาหาร วิถีชีวิต สังคมพหุวัฒนธรรม (ชุมชนบ้านผาแตก) อาหารพื้นบ้านกับเมืองที่เปลี่ยนไป เรียนรู้การทำข้าวซอยน้อย ข้าวพุ้น ข้าวก้นจั้น ข้าวควบ น้ำพริกถั่วเน่า อาหารพื้นถิ่นที่ใช้ธัญพืชในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นข้าว ถั่ว งา ที่มีลักษณะการปรุงเฉพาะตัว และมีความโดดเด่นที่รสชาติ และยังเป็นอาหารที่บอกเล่าถึงวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ เส้นทางอาหารของผู้คนในเมืองแม่สาย

เส้นทางที่ 2 ผู้คนชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ (ชุมชนบ้านเวียงพาน) เรียนรู้ประวัติศาสตร์ เมืองสีตวง-เวียงพางคำ-เมืองแม่สาย คูเมืองเก่า อนุสาวรีย์พระเจ้าพรหมมหาราช ศาลหลักเมือง สมาคม จินยูนนาน ผู้คนเชื้อสายจีน และมีสยิดของผู้คนมุสลิม ในแม่สาย ชมวัดเวียงพาน 10 ชาติพันธุ์ในแม่สาย การละเล่นพื้นบ้าน งานหัตถกรรม การทำตุ้ง ทำสะตวง เครื่องสะเดาะเคราะห์ที่เป็นความเชื่อในวิถีชีวิต

เส้นทางที่ 3 เศรษฐกิจ-ชายแดน (ตลาดดอยเวา-ตลาดสายลมจอย) วัดพระธาตุดอยเวาที่เป็นจุดชมวิวนาวชายแดนไทย-เมียนมา เส้นทางการค้าตลาดดอยเวา แหล่งซื้อขายของฝากนักท่องเที่ยว ด้านพรมแดน สะพานข้ามแดนแห่งที่ 1 จุดเหนือสุดในสยาม เส้นทาง การค้าตลาดสายลมจอย ตลาดที่อยู่ใน อ.แม่สาย ติดกับท่าซี้เหล็ก ประเทศพม่า และไปคูวิถีชีวิตคนชายแดนริมน้ำสาย ชุมชนบริเวณชายแดนไทย-เมียนมา

การเดินทางสำรวจอัตลักษณ์ของเมืองแม่สายใน 3 มิติจาก 3 เส้นทาง ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้คุณค่าของการอยู่ร่วมกันของผู้คนหลากหลายที่อาศัยอยู่ร่วมกันมายาวนาน ทำให้พื้นที่ชุมชนแม่สายเป็นเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคนจากหลายชาติพันธุ์ เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนแต่ละกลุ่ม จนกลายเป็นวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เช่นในปัจจุบัน

สื่อสารคุณค่าเมืองสู่ชุมชน

เด็กและเยาวชนได้ร่วมกันวิเคราะห์ประเด็น ปัญหาของเมือง ร่วมกันออกแบบเมืองที่เน้นการมีส่วนร่วม สร้างคุณค่าของอัตลักษณ์ความหลากหลายวัฒนธรรม ผ่านการออกแบบชิ้นงาน และสื่อสารสู่คนในชุมชน

- **แผนที่เดินเมือง** นำข้อมูลที่ได้จากการเดินเมือง มาร่วมกันสร้างแผนที่ภาพรวมที่บอกเรื่องราวเส้นทางการเดินและคนเล่าเรื่องเมือง แผนที่บอกเรื่องราวของผู้คน บ้านเรือน ศาสนา ชาติพันธุ์ อาหาร วัด ตลาด ชุมชน และมีป้ายภาษาท้องถิ่น

- **กิจกรรมศิลปะ สื่อ เด็ก ชัยบเมือง** เปิดพื้นที่ เสนอแนวคิดและจินตนาการผ่านงานศิลปะ สร้างพื้นที่ สาธารณะในการสื่อสารอย่างปลอดภัย มีส่วนร่วม ในการออกแบบและใช้ประโยชน์พื้นที่เมืองร่วมกัน เด็ก และเยาวชนได้นำเสนอแนวคิดเพื่อการอยู่ร่วมกันใน ชุมชนแห่งความหลากหลายทางอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ และชาติพันธุ์ ผ่านประเด็นการ เปลี่ยนแปลงในชุมชนที่อยากเห็น จากความคิด พฤติกรรม และการให้คุณค่าเดิมของคนในชุมชน ไปสู่ ความคิด พฤติกรรม และการให้คุณค่าใหม่ที่เด็ก และเยาวชนอยากให้เกิดกับคนในชุมชน เพื่อสร้าง แม่สายเมืองแห่งความหลากหลายที่ทุกคนเห็นคุณค่า ของกันและกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้าง เมืองที่เป็นของทุกคน

พื้นที่ต้นแบบนิเวศสื่อสุขภาพ:

เกิดพื้นที่ต้นแบบนิเวศสื่อสุขภาพ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3 ชุมชนที่เป็นพื้นที่เดินเมือง สร้างพื้นที่สาธารณะในการเรียนรู้ร่วมกัน เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเมืองอย่างมีส่วนร่วม เรียนรู้เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความรับผิดชอบ เกิดกระบวนการสร้างเมืองแห่งความสุขสำหรับทุกคน โดยเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้ทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะได้อย่างปลอดภัยและหลากหลาย มีการสื่อสารสร้างการรับรู้ให้คนทุกกลุ่มในเมืองแม่สายเห็นโอกาสในการเข้ามาร่วมเป็นพลังในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับเมืองของตนเอง

แม่สาย เมืองพหุวัฒนธรรม

เรียนรู้ร่วมใจสร้างเมืองของทุกคน

โครงการแม่สายเมืองพหุวัฒนธรรม โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อ.แม่สาย จ.เชียงราย

สถานการณ์ปัญหา : ความซับซ้อนของโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เกิดความขัดแย้ง เหลื่อมล้ำและการสูญหายของอัตลักษณ์ชุมชน

เป้าหมาย คือ การสื่อสารประเด็นปัญหา จนนำมาสู่การใช้พลังเยาวชนออกแบบเมือง สำหรับทุกคนมีพื้นที่ส่วนรวม ที่สร้างการมีส่วนร่วมกับทุกคน

MIDL

กระบวนการพัฒนา การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศสื่อดิจิทัล

โครงการแม่สายเมืองพหุวัฒนธรรม

1. Access :

การเข้าถึงข้อมูล

โรงเรียนชักชวนเด็ก ๆ ออกค้นหาวิถีชีวิต ทำความรู้จักพื้นที่ด้วยกิจกรรม

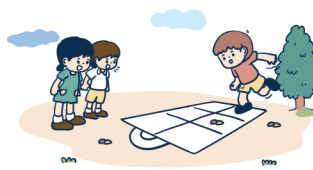
กิจกรรมเดินเมือง : สำรวจ 3 เส้นทาง สายวัฒนธรรม

1.1 เส้นทางอาหาร วิถีชีวิต สังคมพหุวัฒนธรรม (ชุมชนบ้านผาแตก)

อาหารธัญพืช... ♥ เด็ก ๆ ได้เรียนรู้การทำ ข้าวซอยน้อย ข้าวพีน ข้าวกันจิ้น ข้าวควบ น้ำพริกถั่วเน่า

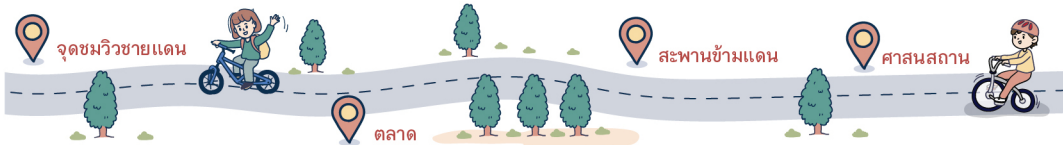

1.2 เส้นทางผู้คนชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ (ชุมชนบ้านเวียงพาน)

♥ เด็ก ๆ ออกสำรวจวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกัน ของคนเชื้อชาติ จีน มุสลิม ชาติพันธุ์
♥ วิธีการเล่นของชนชาติพื้นเมืองต่าง ๆ รวมถึงพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ตามความเชื่อ

1.3 เส้นทางเศรษฐกิจ - ชายแดน (ตลาดดอยเวา - ตลาดสายลมจอย)

2. Analyze:

การวิเคราะห์รากเหง้าของปัญหา

♥ เด็ก ๆ รวมตัวกัน ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหา

3. Create : การสื่อสาร

♥ ออกแบบแผนที่เดินเมืองบอกเล่าเรื่องราวของพื้นที่

4. Reflect & Act :

สะท้อนกลับการสื่อสาร

♥ จัดทำพื้นที่สาธารณะ ที่สามารถสื่อสารได้อย่างปลอดภัย สามารถใช้พื้นที่สร้างประโยชน์ร่วมกัน

ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ คือ

เด็ก ๆ มีชุดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตตนเอง การอยู่ร่วมกันโดยไม่ขัดแย้ง